

Gespreksnotitie van VNO-NCW en MKB-Nederland

Ten behoeve van de ronde tafel MBO op 10 april 2024

Het MBO is van groot belang voor het bedrijfsleven. MBO-afgestudeerden en hun vakmanschap zijn nodig in de bedrijven en worden gewaardeerd. Daarom investeert het bedrijfsleven veel in het mede-opleiden van MBO-studenten via stages, leer-werktrajecten en financiële incentives zoals het betalen van leermiddelen, een diplomabonus, gastlessen, hybride docenten, lesmateriaal enz. Het aantal MBO studenten krimpt. Dit zet druk op de instellingen en dat leidt niet altijd tot verstandige keuzes en beslissingen. Meer regie en sturing en scherpere beslissingen door de overheid zijn daarom noodzakelijk.

In de samenwerking van het MBO met het georganiseerd bedrijfsleven kunnen zaken worden verbeterd ten voordele van de student en de arbeidsmarkt. Hierbij een aantal voorstellen:

Macrodoelmatigheid

Het MBO leidt onvoldoende op voor de vraag van de huidige en toekomstige arbeidsmarkt. Nederland zet noodgedwongen in op een aantal transities die het meest urgent zijn. De energietransitie en de klimaatopgave. Als de uitbreiding van onze elektriciteitsnet stilvalt, kunnen we straks geen leverzekerheid van elektriciteit meer garanderen. We hebben meer huizen nodig en mede door de vergrijzing wordt een steeds groter beroep gedaan op de gezondheids- en verpleegzorg. Het is dus van groot belang om in het beroepsonderwijs **die** studierichtingen aan te bieden waaraan behoefte is op de arbeidsmarkt en afgestudeerden verzekerd zijn van een goede baan en carrièreperspectief. Een aantal opleidingen in overschotsectoren zou dus minder studenten op moeten leiden. Dan is er nog steeds vrijheid van en voldoende keuze voor studenten want het MBO biedt nu zo'n 500 opleidingen aan. Die keuzevrijheid vinden VNO-NCW en MKB-Nederland ook belangrijk. Maar meer kanalisering en sturing door de overheid is gewenst met de huidige tekorten. Dit heeft simpelweg te maken met de enorme urgentie. Als we dit niet doen, komen we als land in grotere problemen.

Méer BBL (beroepsbegeleidende leerweg) opleidingen

De MBO-BBL opleiding die meestal bestaat uit 4 dagen lerend werken in een bedrijf en 1 dag naar school is een succesvolle leerroute. Studenten zijn student-werknemer en verdienen vanaf dag 1 loon, worden up to date op de werkvloer opgeleid, hebben sneller een baan dan BOL-opgeleiden en verdienen 10 jaar na afstuderen nog meer dan een BOL-opgeleide werknemer (zie "de maatschappelijke kosten en baten van de BBL", SEO 2019). Voor veel, niet alle, praktisch beroepsgeoriënteerde studenten is deze leerroute zeer geschikt. Vaak weten jongeren en hun ouders niet van het bestaan, het verschil met BOL of wordt een opleiding alleen in BOL aangeboden.

Daarom is het belangrijk om de BBL bekender te maken bij studenten en hun ouders. De BBL te promoten en te faciliteren in sectoren waarin opleiden via de BBL minder traditie is. Dit kan helpen bij de tekorten op de arbeidsmarkt. Zowel voor de BBL als voor de BOL is het van belang voor studenten dat de scholen, docenten hun leerbedrijven kennen. Dat is nu vaak niet

het geval. Voor goede matching en begeleiding van student en bedrijf bij het leren op de werkvloer zijn deze intensieve contacten tussen MBO-instelling en leerbedrijven noodzakelijk. Scholen moeten hier meer werk van maken. Ook bij stages investeert een bedrijf in het leerproces van de student en neemt een groot gedeelte van het onderwijs over van de MBO-instelling.

Subsidieregeling praktijkleren (SPL) .

Deze regeling is van groot belang om het bedrijven mogelijk te maken om te fungeren als leerbedrijf. Een BBL opleiding kost een bedrijf gemiddeld zo'n €12000 per jaar. Daar staat tegenover dat bedrijven zicht krijgen op toekomstig personeel en frisse denkkracht het bedrijf in halen. Behoud van deze regeling mét een vaststaand structureel bedrag per jaar per student is belangrijk. Daarvoor moet deze pot mee kunnen groeien met het aantal studenten. Dat is nu niet het geval en met iedere BBL student wordt het bedrag voor een bedrijf geringer.

Leven lang ontwikkelen

Met de instroom van jonge mbo-studenten gaan we de uitdagingen op de arbeidsmarkt niet redden. LLO als publieke taak is derhalve een belangrijk appel op het nieuwe kabinet. Het MBO kan op termijn een belangrijke rol gaan spelen in een leven lang ontwikkelen mits het een goed aanbod heeft aan flexibele maatwerkproducten en diensten voor werkenden en werkzoekenden. Hiervoor moet intensiever dan nu worden samengewerkt met brancheorganisaties bij het bepalen van de inhoud en de behoefte aan landelijk aanbod naast regionaal aanbod van LLO producten voor de diverse sectoren.

Landelijk en regionaal

Scholen trekken zich terug op en in de regio. Dit is geen goede ontwikkeling en brengt risico's met zich mee op bv. te kleine opleidingen van mindere kwaliteit en versnippering van (LLO-) initiatieven met zich mee. Het bedrijfsleven is landelijk georganiseerd via sectorale brancheorganisaties. Deze zijn op de hoogte van de ontwikkelingen en behoeften, kwalitatief en kwantitatief van hun sector. Daarom is het van belang dat afspraken worden gemaakt op landelijk niveau en op regionaal niveau tussen het bedrijfsleven en het MBO. Voor goed beroepsonderwijs zijn beide afsprakenkaders belangrijk en moeten ze elkaar versterken.

Bekostiging

De huidige bekostiging van het MBO herbergt perverse prikkels. Scholen worden betaald per student en voor de bekostiging maakt het niet uit welke opleiding wordt aangeboden (wel of niet relevant voor de arbeidsmarkt), of er wel of niet samenwerking plaats vindt met andere ROC's en of de kwaliteit van de opleiding goed is. Dit alles doet voor de bekostiging niet ter zake. Onderzoek naar een andere wijze van bekostiging die al deze zaken wel stimuleert en honoreert is noodzakelijk.

Rekenen en taal

Het niveau /de beheersing van de Nederlandse taal en rekenvaardigheden van studenten zijn zorgelijk. Dit terwijl iedere Nederlander dit nodig heeft om goed te kunnen participeren in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Meer en betere inbedding van Nederlands en rekenen in de vak context op het MBO waardoor studenten hiervoor gemotiveerder zijn omdat ze ervaren

dat deze kennis en de toepassing daarvan noodzakelijk is voor het uitoefenen van het vak, is dringend aan te bevelen.

Met vriendelijke groet,

Gertrud van Erp

Secretaris Onderwijszaken & LLO

VNO-NCW | MKB-Nederland

Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag
Postbus 93002, 2509 AA Den Haag

T. +31 70 349 03 49 | M. +31 6 11 35 17 35

E. erp@vnoncw-mkb.nl